

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.024.04.2016
P/16/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/041 – Opieka nad osobami starszymi w dziennych domach pomocy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Michał Nowak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/181/2016 z dnia 3 października 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu ¹ , ul. Oświęcimska 30, 42-700 Lubliniec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aleksandra Kowalczyk, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu ² (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie³ NIK, w latach 2014-2016 (I półrocze) MOPS prawidłowo koordynował wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, realizowanej na terenie Gminy Lubliniec⁴ w badanym okresie, a także prowadził aktywną działalność informacyjną w zakresie dostępnych usług opieki społecznej.

W okresie objętym kontrolą, MOPS zapewnił wszystkim uprawnionym osobom starszym, które zwróciły się o opiekę w Dziennym Domu Pobytu „Klub Seniora”⁵, taką formę pomocy. Kierując osoby do DDP przestrzegano obowiązujących przepisów w tym zakresie. Każdorazowo, przed wydaniem decyzji o przyznaniu pomocy, przeprowadzano wywiad środowiskowy, z zachowaniem obowiązujących wymogów, a przy wydawaniu decyzji każdorazowo dochowano ustawowych terminów.

Zapewniono prawidłowe warunki udzielania pomocy w DDP, dotyczące pomieszczeń, personelu oraz zakresu i poziomu świadczonych usług, dostosowanych do potrzeb podopiecznych placówki. Jednakże, budynek w którym zlokalizowano DDP nie był w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, to jest: wejście do budynku DDP nie spełniało wymogów określonych w § 62 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać

¹ Zwany dalej „MOPS” lub „Ośrodkiem”.

² Zwana dalej „Dyrektorem MOPS” lub „Dyrektorem Ośrodka”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna oraz ocenę opisową, jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według 3-stopniowej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania jednostki w zakresie objętym kontrolą.

⁴ Zwanej dalej „Gminą”

⁵ Zwanym dalej „DDP” lub „Domem”.

*budynki i ich usytuowanie*⁶, a toalety przeznaczone dla podopiecznych Domu nie spełniały wymogów z § 86 wspomnianego rozporządzenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie potrzeb osób starszych w zakresie opieki nad nimi

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywała Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012-2020⁷, której projekt został opracowany z udziałem MOPS. Dokument zawierał wszystkie elementy wskazane w art. 16 b ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁸, tj.: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań. W Strategii uwzględniono zagadnienia związane z usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi⁹, działalnością domu dziennego pobytu¹⁰ oraz domów pomocy społecznej¹¹. Nie zawarto w niej natomiast zapisów dotyczących rodzinnych domów pomocy¹² oraz mieszkań chronionych¹³.

Opracowanie zawierało diagnozę sytuacji demograficznej na terenie Gminy wskazującą m.in. na systematyczny wzrost liczby osób starszych. Jako działania zmierzające do złagodzenia skutków tego zjawiska wymieniono m.in.: udzielanie i stałe poszerzanie wsparcia umożliwiającego osobom starszym pozostawanie w swoim środowisku i życie w godziwych warunkach bytowania, pobudzanie aktywności fizycznej i intelektualnej takich osób, a także aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym.

Jako działania podjęte w reakcji na wzrost liczby osób starszych w Gminie, Dyrektor MOPS wskazała obniżenie odpłatności za świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób korzystających z tej formy wsparcia oraz zatrudnienie w MOPS dodatkowej pracownicy w charakterze opiekunki społecznej.

W Gminnej Strategii sformułowanych zostało siedem priorytetów strategicznych. Priorytet numer cztery dotyczył zintegrowanego systemu pomocy dla seniorów. Realizowany w jego ramach cel strategiczny przewidywał skoordynowanie działań w zakresie wszechstronnej pomocy osobom w wieku emerytalnym, samotnym i osamotnionym oraz przewlekle chorym. Kierunki działań związane z realizacją powyższego celu obejmowały m.in. wspieranie, opiekę i aktywizację osób starszych, w tym również w ramach funkcjonującego DDP.

W Gminnej Strategii określony został również sposób jej realizacji (czas realizacji działań, podmioty realizujące zadania, źródła finansowania działań, koordynator realizacji zadań), a także sposób oceny jej realizacji (harmonogram realizacji zadań, wskaźniki monitoringowe, podmiot monitorujący wdrożenie Strategii, dokonywanie oceny wdrażania).

(dowód: akta kontroli str. 13-82, 933, 935-936)

⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, zwanego dalej „rozporządzeniem ws. warunków technicznych”.

⁷ Przyjęta Uchwałą nr 203/XVI/2012 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 24 stycznia 2012 r., zwana dalej „Gminną Strategią” lub „Strategią”.

⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm., zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”.

⁹ Formy pomocy wymienione w art. 50 ustawy o pomocy społecznej.

¹⁰ Wymienionych w art. 51 ustawy o pomocy społecznej.

¹¹ Wymienionych w art. 54 ustawy o pomocy społecznej.

¹² Wymienionych w art. 52 ustawy o pomocy społecznej.

¹³ Wymienionych w art. 53 ustawy o pomocy społecznej.

Cel strategiczny numer cztery określony w Gminnej Strategii był realizowany m.in.: przez działania pracowników socjalnych MOPS, którzy w ramach swoich obowiązków oraz czynności służbowych, będąc w terenie zasięgali informacji na temat osób starszych potrzebujących wsparcia, poprzez rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych, obniżenie odpłatności za świadczone usługi opiekuńcze¹⁴, zwiększenie liczby opiekunek społecznych oraz działalność informacyjną dotyczącą DDP (wydanie ulotki informacyjnej, artykuły w prasie lokalnej oraz na stronach internetowych).

Ponadto, w czerwcu 2015 roku MOPS przystąpił do realizacji projektu pn. *Dziś Ty – jutro Ja, wszyscy chcemy godnej starości*, dotyczącego poprawy sytuacji osób starszych z terenu Lublińca, zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, finansowanego ze środków MPiPS¹⁵ i realizowanego w ramach Programu Oślonowego *Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Celem projektu było podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Lublińca, szczególnie osób starszych na temat zjawiska przemocy wobec seniorów oraz zwiększenie umiejętności osób starszych w zakresie radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie, poprawa kompetencji społecznych w zakresie umiejętności komunikacyjnych i asertywnych, podniesienie poczucia własnej wartości i motywacji do działania.

Odnosząc się do pytania o wydatki na realizację Strategii, Burmistrz Miasta Lublińca¹⁶ wyjaśnił: *W Gminnej Strategii (...) określone zostały cele i kierunki działań dotyczących obszaru pomocy społecznej. Realizacja tych zadań wymaga ponoszenia nie tylko kosztów bezpośrednich (można je przypisać do danego rodzaju zadania), ale także kosztów ogólnych (nie ma możliwości rozliczenia na poszczególne składniki). W związku z powyższym podanie kwot, jakie wydatkowała Gmina Lubliniec na realizację Gminnej Strategii (...), nie byłoby obiektywne.*

Jako podmioty wyznaczone do realizacji Gminnej Strategii w opisanym wyżej zakresie wskazano MOPS oraz DDP. Odnosząc się do kwestii koordynacji wdrażania Strategii, Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Koordynując realizację Strategii (...), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej został wskazany zapisami niniejszego dokumentu do corocznie prowadzonego monitoringu Harmonogramu Realizacji Strategii i przygotowywania sprawozdań podsumowujących wykonanie wskaźników określających realizację poszczególnych priorytetów. Corocznie, do dnia 31 stycznia roku następującego po okresie sprawozdawczym zbierał i sumował w/w dane, przyjmował zewnętrzne i własne wnioski dotyczące ewentualnych zmian Harmonogramu i powyższe dokumenty przedkładał organowi wykonawczemu do dalszego upowszechniania. Ośrodek będzie także, przy współpracy z innymi realizatorami Strategii, autorem nowego Harmonogramu Realizacji Strategii na lata 2016-2020, uwzględniającego nowo wprowadzone zmiany w wykonywaniu zadań polityki społecznej państwa dotyczące wspierania rodziny i osób starszych.*

(dowód: akta kontroli str. 13-82, 83-106, 860, 864, 914-915, 933-934, 937-938)

1.2. W badanym okresie w Gminie funkcjonowała Lubliniecka Rada Seniorów¹⁷, powołana Uchwałą nr 61/V/2015 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 26 lutego 2015 r. na wniosek Stowarzyszenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Lublińcu, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenia Rozwoju

¹⁴ Z 16,38 zł za godzinę w 2012 r. do 8,00 zł za godzinę od 2014 r.

¹⁵ Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Projekt o wartości 32.000 zł.

¹⁶ Zwany dalej „Burmistrzem”.

¹⁷ Zwana dalej „Radą”.

Ziemi Lublinieckiej, Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego¹⁸. Zgodnie ze statutem Rady, stanowiącym załącznik do ww. uchwały, ma ona charakter konsultacyjny, doradczy oraz inicjatywny. Zgodnie z § 18 ust. 1 statutu, Rada wyrażała swoje stanowisko w formie uchwał, które przyjmowane były zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy jej składu. Ponadto ustne stanowiska wyrażała w protokołach. W badanym okresie przedmiotem zainteresowania Rady były następujące zagadnienia: identyfikacja potrzeb środowiska seniorów na terenie Gminy, określenie planu pracy Rady na kadencję 2015-2018, organizacja dyżurów członków Rady w celu monitorowania potrzeb i spraw wymagających interwencji społecznej, wyznaczenie przedstawiciela do Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, wyrażenie opinii ws. udzielenia informacji o potencjalnej liczbie uchodźców, którzy mogliby zostać przyjęci przez Gminę, wyznaczenie członka Rady do pracy w Komisji Mieszkaniowej, profilaktyka i promocja zdrowia seniorów – propozycje działań, rozpatrzenie udziału seniorów środowiska lublinieckiego w V kongresie *Obywatel Senior* organizowanym przez Park Śląski, nieodpłatna pomoc prawna, przygotowanie i rozpowszechnianie wśród seniorów ulotek informacyjnych na temat praw starszego pacjenta i starszej pacjentki.

Odnosząc się do kwestii uwzględniania przez Gminę zaleceń, wniosków i opinii Rady, Burmistrz wyjaśnił: *Zalecenia, wnioski i opinie Rady Seniorów dotyczyły głównie bieżących spraw, które poruszane były przez członków Rady na posiedzeniach (...). W związku, iż Gminna Strategia (...) przyjęta została uchwałą 203/XVII/2012 w 2012 r., zalecenia, wnioski i opinie Lublinieckiej Rady Seniorów nie zostały w niej zawarte. Nadmieniam jednak, że działania Rady zawarte w ich Planie Pracy nawiązują do działań zawartych w ww. Strategii.*

(dowód: akta kontroli str. 867-913)

1.3. Na terenie Gminy, spośród form pomocy wymienionych w art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej, świadczone były usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze (wyłącznie dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowane w miejscu zamieszkania - jako zadanie zlecone Gminie), opieka w ramach ośrodków wsparcia (DDP i Środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi¹⁹), oraz w ramach trzech domów pomocy społecznej²⁰, a także dostępne były mieszkania chronione²¹. Dominujący charakter pod względem liczby osób objętych świadczeniami miało wsparcie udzielane w ramach domów pomocy społecznej.

Odnosząc się do pytania o rozeznanie skali potrzeb opiekuńczych osób starszych, Dyrektor MOPS wyjaśniła, że Ośrodek w ramach realizacji Gminnej Strategii, zgodnie z harmonogramem jej wykonania, corocznie prowadził ocenę stopnia realizacji planowanych działań. W związku z realizowaniem celu: *Skoordynowanie działań w zakresie wszechstronnej pomocy osobom w wieku emerytalnym, samotnym i osamotnionym oraz przewlekle chorym*, monitorowano sytuację osób starszych na terenie miasta i analizowano środowiskowe formy wsparcia dla osób starszych.

Z usług opiekuńczych wykonywanych w ramach zadań własnych Gminy skorzystały 42 osoby (9.727 godzin) w 2014 r., 56 osób (10.556 godzin) w 2015 r. oraz 55 osób

¹⁸ Wniosek z dnia 2 grudnia 2014 r., data wpływu do Urzędu Miasta – 5 grudnia 2014 r.

¹⁹ Jednostki organizacyjnej Gminy Lubliniec finansowanej ze środków na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, przekazywanych przez Wojewodę Śląskiego.

²⁰ Prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Lublińcu.

²¹ Przeznaczone wyłącznie dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńcze, prowadzone przez powiat lubliniecki.

(5.849 godzin) w I półroczu 2016 r. Średnie wydatki na osobę²² w zakresie usług opiekuńczych wyniosły: 1.322,0 zł w 2014 r., 886,6 zł w 2015 r. oraz 512,4 zł w I półroczu 2016 r.

Ponadto w ramach zadań zleconych udzielane były w Gminie specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Objęły one 14 osób (1.522 godziny) w 2014 r., 11 osób (1.554 godziny) w 2015 r. oraz 9 osób (702 godziny) w I półroczu 2016 r. Średnie wydatki na osobę w tym zakresie wyniosły, odpowiednio: 2.337,9 zł, 3.201,5 zł oraz 1.795,3 zł.

Z usług DDP w kontrolowanym okresie skorzystało: 38 osób w 2014 r. (z tego 32 seniorów), 39 osób w 2015 r. (z tego 36 seniorów) oraz 38 osób w I półroczu 2016 r. (z tego 35 seniorów). Średnie wydatki na osobę w tym zakresie wyniosły²³: 8.042,05 zł w 2014 r., 7.549,46 zł w 2015 r. i 3.610,11 zł w I półroczu 2016 r.

Nie wystąpiły przypadki oczekiwania na przyznanie wsparcia w ramach DDP.

Z usług Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w kontrolowanym okresie skorzystały: 53 osoby w 2014 r. (z tego 4 seniorów), 56 osób w 2015 r. (z tego 5 seniorów) oraz 54 osoby w I półroczu 2016 r. (z tego 6 seniorów).

Ze wsparcia w domach pomocy społecznej działających na terenie Gminy skorzystało: 591 osób w 2014 r. (z tego 305 seniorów), 591 osób w 2015 r. (z tego 308 seniorów) oraz 583 osoby w I półroczu 2016 r. (z tego 300 seniorów).

Z mieszkań chronionych skorzystała 1 osoba w 2014 r., 2 osoby w 2015 r. oraz 2 osoby w I półroczu 2016 r.

Odnosząc się do ewentualnego zwiększenia liczby domów dziennego pobytu na terenie Gminy, Burmistrz wyjaśnił, że zostanie to rozważone, jeśli taką potrzebę wykaże analiza wskaźników *Harmonogramu Realizacji Gminnej Strategii*.

Spośród form pomocy dla osób starszych wymienionych w art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej, na terenie Gminy nie były realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze (świadczone jako zadania własne Gminy) oraz rodzinne domy pomocy. Jak wyjaśnił Burmistrz, analiza potrzeb osób starszych nie wykazała dotąd potrzeby uruchomienia rodzinnego domu pomocy. Jeżeli analiza wskaźników *Harmonogramu Realizacji Gminnej Strategii* wykaże taką potrzebę, będzie rozważona możliwość ich uruchomienia.

(dowód: akta kontroli str. 10-12, 107-357, 618, 690, 754, 859-866, 914-918, 922-929, 933, 936-937)

1.4. MOPS opracował i przekazał do Urzędu Miasta w Lublińcu ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2014²⁴ i 2015²⁵, dokonaną m.in. w oparciu o analizę lokalnej sytuacji demograficznej i społecznej. Oba opracowania spełniały wymagania określone w art. 16a ust. 1-3 ustawy o pomocy społecznej, tj. zawierały dane o sytuacji demograficznej i społecznej, infrastrukturze, kadrach, organizacjach pozarządowych i nakładach finansowych na zadania pomocy społecznej, a także informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy i wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 290-357, 859, 863)

Odnosząc się do corocznego przedstawiania Radzie Miasta potrzeb w zakresie opieki społecznej, Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia*

²² Łączna kwota świadczeń za dany rok podzielona przez liczbę osób, które skorzystały z danych świadczeń w danym roku.

²³ Łączna kwota wydatków na funkcjonowanie DDP podzielona przez liczbę pensionariuszy placówki w danym roku.

²⁴ Przekazana 14 kwietnia 2015 r.

²⁵ Przekazana 14 kwietnia 2016 r.

12 marca 2004 roku o pomocy społecznej kierownik ośrodka składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności, natomiast potrzeby w zakresie pomocy społecznej zgłaszane są w projekcie budżetu i zabezpieczone w trakcie roku budżetowego. Nie wystąpiła w trakcie realizacji budżetu sytuacja odmowy lub braku zabezpieczenia środków na potrzeby MOPS.

W 2014 roku zrealizowano dwa projekty dotyczące wsparcia dla osób starszych, tj.: *Przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych*²⁶ oraz *Nie daj się oszustom*²⁷. Ponadto, do starszych mieszkańców Lublińca adresowany był projekt²⁸ opisany w punkcie 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W okresie od wejścia w życie art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy o pomocy społecznej²⁹ do zakończenia okresu objętego kontrolą nie realizowano projektów socjalnych, o których mowa w przywołanym artykule.

(dowód: akta kontroli str. 859-861, 919-921)

1.5. Zatrudnienie pracowników socjalnych w MOPS wynosiło: 14 pracowników na dzień 31 grudnia 2014 r., 12 pracowników na koniec 2015 r., z tego odpowiednio 12 i 11 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze etatu, oraz 12 pracowników na dzień 30 czerwca 2016 r. (wszyscy zatrudnieni w pełnym wymiarze etatu). W badanym okresie spełnione zostały wymogi art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, dotyczące wymaganej liczby zatrudnionych pracowników socjalnych³⁰, a także wymogi art. 116 tej ustawy, dotyczące kwalifikacji pracowników socjalnych. Dyrektor Ośrodka nie zgłaszała w opisywanym okresie potrzeb w zakresie zatrudnienia dodatkowych pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 115, 128, 141, 358-381, 832, 834)

1.6. W badanym okresie MOPS prowadził działalność informacyjną o możliwości skorzystania ze wsparcia placówki. Pracownicy socjalni w ramach swoich czynności służbowych, będąc w terenie lub też pełniąc dyżur w Ośrodku, na bieżąco przekazywali osobom potrzebującym ww. pomocy lub też ich rodzinom, informacje dotyczące możliwości wsparcia w domu dziennego pobytu, skierowania do domu pomocy społecznej czy też o formie usług opiekuńczych. Informowano o procedurze ubiegania się o pomoc w ramach DDP, programach i projektach obejmujących wsparcie osób starszych, realizowanych w Gminie, dokumentach niezbędnych do złożenia wniosku, o osobach mogących udzielić szczegółowych wiadomości w zakresie oferowanej pomocy. Ponadto, informacje dotyczące DDP ukazywały się w prasie lokalnej oraz prezentowane były w czasie realizacji projektu *Dziś Ty – jutro Ja, wszyscy chcemy godnej starości*.

Informacje o możliwości skorzystania z DDP zostały również zamieszczone na stronie internetowej MOPS (adres, telefon, adres e-mail, godziny urzędowania, charakterystyka placówki, zakres oferowanych usług, zasady odpłatności, fotografie z imprez okolicznościowych, w których uczestniczyli lub współuczestniczyli

²⁶ Mający na celu rozpoznawanie zjawiska przemocy w najbliższym otoczeniu osób starszych i zapewnienie odpowiedniej reakcji.

²⁷ Mający na celu przeciwdziałanie wyłudzeniom finansowym popełnianym bardzo często na osobach starszych.

²⁸ *Dziś Ty – jutro Ja, wszyscy chcemy godnej starości*.

²⁹ Tj. od dnia 5 października 2015 r.

³⁰ W 2014 r. - jeden pracownik socjalny na 1.727,3 mieszkańców; w 2015 r. - jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze etatu na 2.191,4 mieszkańców oraz na 43,1 środowiska objętego pracą socjalną; w I półroczu 2016 r. - jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze etatu na 2.003,2 mieszkańców oraz na 28,7 środowiska objętego pracą socjalną.

pensjonariusze DDP), na tablicy ogłoszeń w MOPS (adres i numer telefonu DDP), oraz na tablicy ogłoszeń DDP (tygodniowy plan pracy, zakres świadczonych usług, obowiązujące w placówce zasady, plan zajęć terapeutycznych, regulamin organizacyjny placówki, informacje o najbliższych imprezach okolicznościowych, jadłospis, informacje o bezpłatnym poradnictwie z zakresu psychologii i terapii uzależnień).

Nie składano skarg ani zażaleń w zakresie udzielania niepełnych lub nieprawdziwych informacji w powyższym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 382-418, 774-782, 832, 834-835, 848-858)

1.7. W latach 2014-2016 (I półrocze) w MOPS przeprowadzone zostały łącznie trzy kontrole wewnętrzne. Żadna z nich nie dotyczyła opieki nad osobami starszymi w dziennych domach pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 419-420)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Kierowanie osób do domów dziennej pomocy i dostępność tej formy pomocy

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą liczba decyzji administracyjnych w sprawie kierowania osób starszych do DDP wyniosła: 71 w 2014 r. (z tego 64 dotyczące seniorów), 78 w 2015 r. (z tego 72 dotyczące seniorów) oraz 38 w I półroczu 2016 r. (z tego 35 dotyczących seniorów). W analizowanym okresie nie wystąpił przypadek odmowy objęcia osób w wieku 60+ wsparciem w ramach DDP.

(dowód: akta kontroli str. 421)

Do badania postępowań zakończonych wydaniem decyzji administracyjnych przyznających wsparcie w ramach DDP wybrano próbę 20 postępowań³¹. Analiza wykazała:

- wszystkie złożone wnioski spełniały warunki pod względem formalnym. Wydanie decyzji administracyjnej poprzedzone było każdorazowo przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego. We wszystkich przypadkach wywiad zawierał rzetelną i kompletną informację o sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej wnioskodawcy. Każdy z przeprowadzonych wywiadów zawierał załączniki – dokumenty poświadczające sytuację wnioskodawcy (np. decyzje organów emerytalno-rentowych, oświadczenie o stanie majątkowym, analizę budżetu);
- w 15 przypadkach ustalano sytuację osób zobowiązanych do alimentacji. W pięciu przypadkach nie dokonywano takiego ustalenia z powodu braku osób zobowiązanych do alimentacji;
- we wszystkich 20 przypadkach wywiady środowiskowe przeprowadzono terminowo. W 16 przypadkach wywiady wymagające aktualizacji były w ciągu roku terminowo aktualizowane. W dwóch przypadkach dokonano pierwszej terminowej aktualizacji, po czym wnioskodawca zrezygnował

³¹ Po 10 postępowań z 2014 i 2015 r.

z usług DDP. W dwóch przypadkach nie aktualizowano wywiadów środowiskowych³²;

- każdorazowo występujące w badanej sprawie okoliczności faktycznie uzasadniały przyznanie wnioskowanej pomocy;
- każda decyzja spełniała wymogi określone w art. 107 § 1 i § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³³ oraz zawierała pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym i pouczenie o konieczności niezwłocznego poinformowania o zmianie sytuacji, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń. Każdorazowo w podstawie prawnej decyzji przywoływano właściwe przepisy ustawy o pomocy społecznej, których treść się nie wykluczała i które odnosiły się do indywidualnej sytuacji wnioskodawcy;
- nie wystąpił przypadek wydania decyzji zwiększającej odpłatność z mocą wsteczną w związku ze zmianą dochodu osoby korzystającej z DDP;
- we wszystkich 20 przypadkach prawidłowo wyliczono dochód przypadający na jedną osobę. W 17 przypadkach wysokość opłaty została wyliczona zgodnie z obowiązującymi przepisami. W trzech przypadkach nie ustalano wysokości opłaty, ponieważ wnioskodawcy zwracali się o świadczenia w formie zajęć opiekuńczo-terapeutycznych, które były świadczeniami nieodpłatnymi;
- w żadnym przypadku nie doszło do rezygnacji wnioskodawcy ze skierowania po ustaleniu wysokości opłaty (np. z powodu wysokości opłaty);
- w każdym przypadku przy prowadzeniu postępowania zachowane zostały terminy określone w art. 35 i 36 Kpa;
- żadna z wydanych decyzji nie została zaskarżona;
- w jednym przypadku wydana decyzja dotyczyła całkowitego, a w trzech innych – częściowego zwolnienia z opłat. Przyczyną była trudna sytuacja finansowo-bytowa wnioskodawców. W trzech przypadkach wydana decyzja dotyczyła jedynie przyznania świadczeń w zakresie zajęć opiekuńczo-terapeutycznych, które były nieodpłatne;
- nie wystąpiły przypadki niewnoszenia opłat za korzystanie z DDP;
- w żadnym przypadku przyznanie wsparcia w ramach DDP nie wynikało z braku miejsc czy też braku możliwości zapewnienia pomocy w innych formach opieki wynikających z art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej;
- sześć z 20 osób występowało i korzystało z innych form pomocy społecznej (zasiłki, usługi opiekuńcze – podstawowe, opieka w ramach domów pomocy społecznej);
- w żadnym przypadku nie nastąpiła odmowa przyznania wsparcia w ramach DDP z powodu braku miejsc w placówce lub z powodu braku środków.

(dowód: akta kontroli str. 422-473)

W roku 2013 liczba uczestników DDP wyniosła 31, natomiast dwie osoby przestały korzystać z usług placówki. Wskaźnik rotacji³⁴ wyniósł 6,45.

W roku 2014 wartości te wyniosły odpowiednio 32, 3 i 9,38, a w roku 2015 – 36, 7 i 19,44.

³² Z tego w jednym przypadku z powodu zaprzestania korzystania z usług DDP, a w jednym przypadku do końca roku objętego badaniem nie upłynął termin aktualizacji wywiadu środowiskowego.

³³ Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm., zwanej dalej „Kpa”.

³⁴ Wskaźnik rotacji = liczba uczestników DDP, którzy przestali korzystać ze wsparcia w ramach DDP w danym roku / Całkowita liczba uczestników DDP w ramach danego roku * 100.

Liczba nowych uczestników DDP w powyższym okresie wyniosła odpowiednio 5, 5 i 14 osób.

(dowód: akta kontroli str. 474)

Odnosząc się do pytania o podejmowanie działań w celu zidentyfikowania nowych osób potrzebujących wsparcia w formie pobytu w DDP, Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Pracownicy socjalni w ramach czynności służbowych w swoich rejonach opiekuńczych przekazywali na bieżąco informacje dotyczące funkcjonowania DDP osobom potrzebującym wsparcia w tej formie. Także informacje dotyczące osób potrzebujących w/w pomocy przekazywane były Kierownikowi DDP, który ze swej strony podejmował działania mające na celu zachęcić potencjalnych klubowiczów do uczestnictwa w zajęciach oferowanych w DDP (wizyta u danej osoby w domu, zaproszenie do DDP). Ponadto w roku 2015 został wydany ulotka informacyjna dotycząca zasad funkcjonowania DDP, zachęcająca osoby starsze, samotne do uczestnictwa w DDP.*

Nie prowadzono listy oczekujących na przyjęcie do DDP. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że możliwości lokalowe placówki w zupełności zaspokajały potrzeby lokalnego środowiska, stąd brak potrzeby prowadzenia takiej listy.

(dowód: akta kontroli str. 832 ,835, 848-858)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Zapewnienie należytej opieki osobom starszym w dziennych domach pomocy

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zgodnie z rozdziałem III, § 9, pkt 3, ppkt 3a Regulaminu Organizacyjnego MOPS³⁵, jedną z komórek organizacyjnych Ośrodka był Dział Usług Socjalnych, w którego skład wchodził m.in. DDP. Według zapisów § 2 pkt 3 Regulaminu Organizacyjnego DDP³⁶, Dom był placówką wsparcia dziennego przeznaczoną dla osób, które z powodu wieku lub występujących schorzeń wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub rodzina nie może zapewnić odpowiedniej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 515-529)

Jak wyjaśnił Burmistrz: *Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” w obecnym kształcie organizacyjnym został przejęty przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu decyzją Zarządu Miejskiego w Lublińcu z dnia 9 stycznia 1992 roku. Z uwagi na fakt, iż Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” utworzony został w 1977 roku, nie jestem w stanie odpowiedzieć, jakie czynniki oraz potrzeby wskazywały na konieczność jego utworzenia.*

(dowód: akta kontroli str. 914-915, 917-918)

3.2. Źródłem finansowania DDP w badanym okresie były środki własne Gminy.

W roku 2014 kwota wnioskowana przez MOPS na działalność DDP wyniosła 287.950,00 zł, kwota przyznana w pierwotnej uchwale budżetowej wyniosła

³⁵ Wprowadzonego zarządzeniem Nr 91/2008 Burmistrza Miasta Lublińca z dnia 23 czerwca 2008 r.

³⁶ Wprowadzonego zarządzeniem Nr 15/2015 Dyrektora MOPS z dnia 30 grudnia 2015 r., zwanego dalej „Regulaminem DDP”.

297.950,00 zł. Środki przyznane na działalność DDP (po zmianach) wyniosły 323.955,00 zł, a wykonanie – 305.597,75 zł (18.357,25 zł mniej w stosunku do przyznanej kwoty).

W roku 2015 powyższe kwoty wyniosły odpowiednio 319.650,00 zł, 339.650,00 zł, 322.650,00 zł oraz 294.428,81 zł (28.221,19 zł mniej w stosunku do przyznanej kwoty).

Środki na działalność DDP w 2016 r. wnioskowane przez MOPS wyniosły 320.480,00 zł, a środki przyznane w pierwotnej uchwale budżetowej 359.480,00 zł. Kwota przyznana (po zmianach) wyniosła 320.480,00 zł, a wykonanie w I półroczu 2016 r. – 137.184,07 zł.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że niepełne wykonanie planu wydatków w latach 2014 i 2015 było spowodowane niepełnym wykorzystaniem środków na remonty ze względu na niższą niż planowana cenę ofertową, niższymi niż planowane wydatkami na dowóz seniorów do DDP, *a pozostałe niewykorzystane środki to suma kwot pozostałych na wszystkich paragrafach i nie miały wpływu na funkcjonowanie DDP „Klub Seniora”, gdyż wszystkie potrzeby zostały zrealizowane a jednocześnie nie zachodziła potrzeba zmniejszania planu wydatków.*

Dodała również: W okresie objętym kontrolą MOPS nie zwracał się o dodatkowe środki, ponieważ wszystkie potrzeby zostały zabezpieczone bezpośrednio w Uchwale Rady Miejskiej na dany rok lub poprzez zmianę planu wydatków (przeniesienia) w ramach budżetu MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 533-756, 860, 863-864, 933, 936-937)

W latach 2014-2016 (I półrocze) MOPS nie zlecał prowadzenia DDP innym podmiotom.

(dowód: akta kontroli str. 832,835)

3.3. Według zapisów § 3 Regulaminu DDP, Dom mógł objąć swoją opieką do 40 uczestników, zaspokajając ich potrzeby bytowe, proponując terapię zajęciową, świadczenia opiekuńcze, opiekę pielęgniarstwa, higieniczną oraz gorący posiłek w postaci dwudaniowego obiadu. DDP realizował potrzeby uczestników w sferze kulturalnej, rekreacyjnej, towarzyskiej i zdrowotnej. Placówka była czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 15:00, natomiast w przypadku organizowania imprez okolicznościowych godziny otwarcia mogły być przedłużone w zależności od potrzeb.

DDP nie oferował swoim uczestnikom wsparcia w soboty i niedziele.

W badanym okresie na terenie Domu nie organizowano imprez, podczas których prowadzona była sprzedaż bezpośrednia³⁷.

(dowód: akta kontroli str. 515-529, 783-828, 832,835)

DDP znajdował się w budynku parterowym, w którym wydzielono następujące pomieszczenia: salę plastyczną, salę do ćwiczeń usprawniających, salę biblioteczną, biuro kierownika, salę telewizyjną, szatnię z wejściem na strych (zamkniętym), toalety dla podopiecznych Domu wraz z pralką, toalety dla personelu wraz z prysznicem dostępnym dla podopiecznych placówki oraz jadalnię.

Budynek placówki spełniał warunki rozporządzenia ws. warunków technicznych w zakresie: zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do całego budynku

³⁷ Ustaleń dokonano na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród 20 osób starszych korzystających z usług DDP. Każda z osób poddanych badaniu posiadała aktualną decyzję administracyjną przyznającą opiekę w ramach DDP.

przez istniejące wejście³⁸; ułatwienia dostępu osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózku inwalidzkim przez furtkę i bramę wejściową na teren DDP³⁹; zapewnienia klientom placówki ogólnodostępnych pomieszczeń, przystosowanych do ruchu osób niepełnosprawnych i pozbawionych progów⁴⁰; Ponadto, osoby korzystające z usług Domu miały zapewniony dostęp do prysznica.

(dowód: akta kontroli str. 757-773)

W badanym okresie seniorom o ograniczonych możliwościach poruszania się zapewniono dowóz z miejsca zamieszkania do DDP i z powrotem. Osoby do dowozu kwalifikowano w oparciu o informacje zawarte w wywiadzie środowiskowym. Pracownicy DDP dokonywali oceny sprawności fizycznej podopiecznych placówki oraz oceny odległości od ich miejsca zamieszkania. Usługa była bezpłatna dla osób nią objętych. Koszty dowozu były ponoszone przez MOPS i wyniosły: 59.040,00 zł w 2014 r., 36.450,00 zł w 2015 r. i 16.070,40 zł w I półroczu 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 832-833, 836, 838-847)

3.4. Według stanu na dzień 31 października 2016 r. DDP posiadał 40 miejsc. Z usług placówki korzystało 39 osób, z tego 35 osób w wieku 60+. Spośród 39 podopiecznych DDP, 32 osoby korzystały z terapii i wyżywienia, a siedem osób wyłącznie z terapii. Żadna z ww. osób nie korzystała wyłącznie z posiłków.

Wszystkim aktualnie korzystającym z DDP osobom udzielono wsparcia na ich wniosek.

(dowód: akta kontroli str. 829-831)

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że dla podopiecznych Domu nie były opracowywane indywidualne plany wsparcia. Podopieczni placówki brali udział w różnych zajęciach kierując się własnymi zainteresowaniami. Ponadto, pracownicy DDP na podstawie informacji uzyskanych w czasie rozmów bezpośrednich oraz obserwacji, proponowali podopiecznym uczestnictwo w zajęciach oraz terapii zajęciowej, dopasowanych do potrzeb oraz możliwości poszczególnych osób.

Odnosząc się do pytania o dostosowanie posiłków do indywidualnych potrzeb podopiecznych DDP, Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Posiłki dostępne w Klubie Seniora serwowane są według 10-dniowego jadłospisu dostępnego na tablicy ogłoszeń w Klubie. Klubowicze codziennie mogą zdecydować, czy w danym dniu skorzystają z obiadu. Oprócz podstawowego menu, dla osób ze schorzeniami układu pokarmowego codziennie serwowany jest posiłek lekkostrawny.*

Z 20 osób objętych badaniem ankietowym, 19 oceniło zaproponowaną przez DDP ofertę zajęć (świadczeń) jako wystarczająco urozmaiconą, a jedna osoba – jako monotonną i mało urozmaiconą. W zakresie oceny jakości zapewnianych w DDP posiłków pięć osób przyznało ocenę „5”, dziewięć osób – ocenę „4”, cztery osoby – ocenę „3”, a trzy osoby – ocenę „2”.

(dowód: akta kontroli str. 783-828, 859-860, 862)

3.5. Na koniec roku 2014 w Domu zatrudnionych było czterech pracowników: kierownik (posiadający kwalifikacje pracownika socjalnego), starszy instruktor terapii zajęciowej, instruktor terapii zajęciowej oraz sprzątaczką.

³⁸ § 16 ust.1 rozporządzenia ws. warunków technicznych.

³⁹ § 42 ust.1 i 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych.

⁴⁰ § 74 oraz § 75 ust. 1-3 rozporządzenia ws. warunków technicznych.

Na koniec 2015 oraz I półrocza 2016 r. w DDP również zatrudnionych było czterech pracowników: kierownik (posiadający kwalifikacje pracownika socjalnego), instruktor terapii zajęciowej, pielęgniarka oraz sprzątaczką.

Obsada kadrowa była zgodna z zapisami regulaminów organizacyjnych DDP obowiązujących w okresie objętym kontrolą⁴¹. Z tej grupy pracownikami bezpośrednio zajmującymi się pensjonariuszami placówki byli: w 2014 r. – kierownik (jako pracownik socjalny), starszy instruktor terapii zajęciowej i instruktor terapii zajęciowej, a w kolejnych latach – kierownik (jako pracownik socjalny), instruktor terapii zajęciowej oraz pielęgniarka. W badanym okresie przypadało na nich odpowiednio 38 (z tego 32 seniorów), 39 (z tego 36 seniorów) i 38 (z tego 35 seniorów) pensjonariuszy. Kwalifikacje ww. osób były zgodne z pełnionymi przez nie w placówce funkcjami. Każda z ww. osób posiadała pisemny zakres obowiązków nadany przez dyrektora MOPS.

W badanym okresie Dyrektor MOPS nie zwracała się o zatrudnienie dodatkowych pracowników w DDP.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS w zależności od liczby osób uczestniczących w danym dniu, w Domu codziennie określa się liczebność grup uczestniczących w zajęciach terapeutycznych w placówce.

(dowód: akta kontroli str. 12, 358-381, 515, 519-520, 523, 859, 863)

3.6. Wydatki poniesione na utrzymanie DDP w latach 2014, 2015 i 2016 (I półrocze) wyniosły odpowiednio: 305.597,75 zł, 294.428,81 zł i 137.184,07 zł, z czego wynagrodzenia personelu wynosiły: 127.057,09 zł, 132.942,40 zł i 69.580,60 zł i stanowiły odpowiednio 41,6%, 45,2% i 50,7% tych wydatków. Wydatki na zakup usług pozostałych wyniosły w badanym okresie: 95.565,94 zł, 68.558,42 zł i 25.277,82 zł i stanowiły 31,3%, 23,3% i 18,4% wydatków na utrzymanie Domu. Składki na ubezpieczenia społeczne wyniosły odpowiednio: 23.483,40 zł, 24.331,18 zł i 11.703,57 zł i stanowiły: 7,7%, 8,3% i 8,5% wydatków poniesionych na utrzymanie placówki.

Wydatki z tytułu opłacenia pobytu osób (w wieku 60+) skierowanych do DDP oraz funkcjonowania placówki wyniosły: 301.101,31 zł w 2014 r. (z tego opłacenie pobytu osób skierowanych do placówki – 264.033,73 zł, świadczenia na rzecz osób skierowanych do DDP – 23.980,97 zł, remonty – 13.086,61 zł, inwestycje – 0 zł), 292.564,02 w 2015 r. (z tego opłacenie pobytu osób skierowanych do placówki – 255.678,46 zł, świadczenia na rzecz osób skierowanych do DDP – 22.377,57 zł, remonty – 14.507,99 zł, inwestycje – 0 zł), 136.122,10 zł w I półroczu 2016 r. (z tego opłacenie pobytu osób skierowanych do placówki – 123.732,37 zł, świadczenia na rzecz osób skierowanych do DDP – 12.389,73 zł, remonty – 0 zł, inwestycje – 0 zł).

Łączna kwota zwolnień z opłat za wyżywienie w badanym okresie wyniosła 13.691,62 zł, z tego 7.877,40 zł w 2014 r., 4.514,32 zł w 2015 r. oraz 1.299,90 zł w I półroczu 2016 r.

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, środki finansowe na prowadzenie DDP były przekazywane w terminach i w wysokości zapewniającej pokrycie najważniejszych wydatków placówki.

Odnosząc się do pytania o ustalanie kosztu pobytu w DDP, Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Osoby korzystające z usług DDP „Klub Seniora” nie ponoszą kosztów pobytu ani też dowozu, jedyny wydatek to koszt wyżywienia – dwudaniowego obiadu. Wysokość odpłatności za wyżywienie ustalana jest w drodze decyzji*

⁴¹ Wprowadzonych zarządzeniami Dyrektora MOPS Nr 2/2009 z dnia 2 stycznia 2009 r. oraz Nr 15/2015 z dnia 30 grudnia 2015 r.

administracyjnej na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego. Przy ustalaniu w/w odpłatności bierze się pod uwagę skład gospodarstwa domowego, dochód strony oraz tabelę stawek odpłatności za korzystanie z usług - wyżywienia w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” stanowiącą załącznik nr 2 do uchwały Rady Miejskiej w Lublińcu Nr 324/XXIV/04 z dnia 31 sierpnia 2004 roku. Pełny [dzienny – przypis kontrolera] koszt odpłatności za wyżywienie wynosił: w 2014 roku – 7,45 zł, w 2015 roku – 7,30 zł, w 2016 roku – 9,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 526-532, 618, 689-690, 753-754, 925, 928-932)

3.7. W § 7 ust. 1, pkt 2 i 3 Regulaminu Organizacyjnego DDP⁴² zawarto zapis, zgodnie z którym osoba korzystająca z DDP ma prawo poszanowania godności osobistej ze strony każdego członka społeczności, a także do życzliwego, równego i podmiotowego traktowania. Spośród 20 osób korzystających z usług DDP objętych badaniem ankietowym, 13 osób oceniło zapewnienie poczucia intymności, bezpieczeństwa i godności w DDP na „5” (w skali od 1 do 5), pięć osób przyznało ocenę „4”, jedna osoba – ocenę „3” natomiast jedna osoba udzieliła odpowiedzi opisowej: *W klubie mam poczucie bezpieczeństwa, ale zbyt mało intymności (za małą powierzchnią klubu).*

W DDP nie wydzielono pokoju do indywidualnych rozmów z podopiecznymi Domu. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że nie uczyniono tego z uwagi na ograniczone warunki lokalowe. Dodała, że obecnie w tym celu wykorzystywane jest biuro kierownika DDP.

(dowód: akta kontroli str. 520-524, 757-773, 783-828, 860, 865)

W § 8 ust. 1 pkt 10 Regulaminu Organizacyjnego MOPS⁴³ do obowiązków kierowników działów MOPS zaliczono *załatwianie skarg i wniosków dotyczących działu, ich analizowanie oraz eliminowanie źródeł i przyczyn ich powstawania*. Zgodnie z § 7, ust. 1 pkt 7 Regulaminu DDP z 2015 r., uczestnik (podopieczny DDP) ma prawo zgłaszania kierownikowi placówki skarg, uwag i wniosków w sprawie jego działalności.

W okresie objętym kontrolą do MOPS wpłynęły łącznie dwie skargi⁴⁴ – jedna na działalność pracowników DDP, druga – na Dyrektora MOPS w związku z działalnością DDP. Obie skargi dotyczyły wulgarnych i niestosownych zachowań pracowników Domu wobec skarżącego i innych podopiecznych. W obu przypadkach skargi zostały uznane za bezzasadne. W jednym przypadku przeprowadzone zostało w DDP postępowanie wyjaśniające, które nie potwierdziło zarzutów sformułowanych w skardze, natomiast w drugim przypadku po rozpatrzeniu skargi na posiedzeniach Komisji Zdrowia i Spraw Socjalnych Rady Miejskiej w Lublińcu stwierdzono jej bezzasadność, co znalazło wyraz w Uchwale Rady Miejskiej w Lublińcu⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 386-418, 491-529)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

⁴² Wprowadzonego zarządzeniem Nr 15/2015 Dyrektora MOPS z dnia 30 grudnia 2015 r., zwanego dalej „Regulaminem DDP”.

⁴³ Wprowadzonego zarządzeniem Nr 91/2008 Burmistrza Miasta Lublińca z dnia 23 czerwca 2008 r.

⁴⁴ W 2015 r.

⁴⁵ Nr 180/XVII/2015 z dnia 29 grudnia 2015 r.

1. Każde ze skrzydeł drzwi wejściowych do Klubu Seniora miało szerokość 72 cm. Zgodnie z § 62 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych, w przypadku zastosowania drzwi dwuskrzydłowych zewnętrznych, szerokość skrzydła głównego nie może być mniejsza niż 90 cm.

Dyrektor MOPS wyjaśniła: *Dom Dziennego Pobytu "Klub Seniora" funkcjonuje w budynku, który nie jest własnością Gminy Lubliniec, lecz Zgromadzenia Ojców Oblatów Misjonarzy Maryi Niepokalanej. Zgromadzenie użyczyło Gminie nieruchomości na cele pomocy społecznej. Sytuacja taka powoduje jednak konieczność uzgadniania ze stroną kościelną wszelkich, nawet drobnych robót w obiekcie, zaś właściciel z rezerwą podchodzi i akceptuje jakiekolwiek prace, które naruszają substancję budynku lub wprowadzają zmiany. Dodatkowym czynnikiem jest położenie obiektu w pośredniej strefie ochrony konserwatorskiej – na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego oraz figurowanie w gminnej ewidencji zabytków. Wszystkie te czynniki powodują konieczność uzyskania zgód czy opinii wielu podmiotów i organów (instytucji), począwszy od właściciela, a na służbie ochrony zabytków i organie architektoniczno-budowlanym kończąc. Pomimo podnoszonych przez kontrolującego nieprawidłowości chcę podkreślić, że podopieczni Klubu nigdy nie skarżyli się na zbyt małą szerokość drzwi wejściowych czy zbyt wysoki próg w tych drzwiach. Jeżeli natomiast wynika taka potrzeba, pracownicy Klubu otwierają oba skrzydła drzwi bądź służą pomocą przy przejściu przez próg.*

Pragnę również dodać, że funkcjonowanie Domu Dziennego Pobytu "Klub Seniora" w obecnej siedzibie nie jest rozwiązaniem stałym. Docelowym zamiarem władz miasta i dyrekcji ośrodka jest jego umiejscowienie w budynku stanowiącym własność Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 757-773, 860, 865-866)

2. Próg przy drzwiach wejściowych do klubu Seniora miał 12 cm wysokości. Zgodnie z § 62 ust. 3 rozporządzenia ws. warunków technicznych, wysokość progów m.in. w drzwiach wejściowych do budynków nie może przekraczać 2 cm.

Dyrektor MOPS odniosła się do powyższego w wyjaśnieniach cytowanych w pkt 1. nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 757-773, 860, 866)

3. W DDP nie przystosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych co najmniej jednego pomieszczenia higieniczno-sanitarnego. W toaletach i pod natryskiem przeznaczonych dla podopiecznych Domu nie zapewniono odpowiedniej przestrzeni manewrowej – 1,5 m x 1,5 m – oraz nie zainstalowano uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych. Obowiązek taki wynika z § 86 rozporządzenia ws. warunków technicznych.

Dyrektor MOPS ponad wyjaśnienia przedstawione powyżej wskazała: *Zwiększenie przestrzeni manewrowej w toaletach i pomieszczeniu z natryskiem nie jest możliwe z uwagi na dane techniczne budynku. Nie zainstalowano uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych z uwagi małą powierzchnię pomieszczeń, po zainstalowaniu uchwytów w toaletach byłoby jeszcze mniej miejsca.*

(dowód: akta kontroli str. 757-773, 860, 865)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi

Uwagi Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, **zwraca uwagę na konieczność spełniania przez budynek DDP wszystkich wymogów rozporządzenia ws. warunków technicznych.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 14 grudnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Michał Nowak
Inspektor kontroli państwowej

.....

⁴⁶ Dz.U. z 2015 r., poz.1096 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.